

ФАКУЛТЕТ ОРГАНИЗАЦИОНИХ НАУКА**ЕТИЧКА КОМИСИЈА****11010 Београд****Јове Илића 154****Предмет: захтев за утврђивање неакадемског понашања против:****1) др Ондреја Јашка, редовног професора ФОН-а и****2) др Слађане Барјактаровић Ракочевећ, ванредне професорке ФОН-а,**

обоје на адреси: Факултет организационих наука, 11010 Београд, Јове Илића 154, и то против проф. др Ондреја Јашка, као ментора Синише Малог, а проф. др Слађане Барјактаровић Ракочевећ, као чланице комисије за оцену и одбрану, у изради и одбрани докторске дисертације, под насловом „Креирање вредности кроз процес реструктурирања и приватизације – теоријске конструкције и искуство Србије“, брањене на Факултету организационих наука 2013. године

На основу чл. 10. ст. 2. и 3. Правилника о раду етичких комисија о Одбора за професионалну етику Универзитета у Београду (даље: Правилник ЕК и Одбора), подносимо

ЗАХТЕВ

ЗА УТВРЂИВАЊЕ НЕАКАДЕМСКОГ ПОНАШАЊА ПРОФ. ДР ОНДРЕЈА ЈАШКА И ПРОФ. ДР СЛАЂАНЕ БАРЈАКТАРОВИЋ РАКОЧЕВИЋ ЗБОГ ПОВРЕДЕ КОДЕКСА ПРОФЕСИОНАЛНЕ ЕТИКЕ, КАО И ПРАВИЛНИКА О РАДУ ЕТИЧКИХ КОМИСИЈА И ОДБОРА ЗА ПРОФЕСИОНАЛНУ ЕТИКУ И ПРАВИЛНИКА О ПОСТУПКУ УТВРЂИВАЊА НЕАКАДЕМСКОГ ПОНАШАЊА У ИЗРАДИ ПИСАНИХ РАДОВА

1. Поступак поводом рада С. Малог инициран је пошто је у јулу 2014. проф. Др Раша Карапанца на сајту „Пешчаника“ објавио текст под насловом „Велике тајне Малог мајстора – или како је Синиша Мали украо докторат“, поткрепивши га паралелним навођењем текстова С. Малог и С. Хаилемарима, који је раније објавио своју докторску дисертацију. Обе ове дисертације – Синише Малог и Стефаниса Хаилемаријама, у тренутку објављивања текста биле су опште доступне на интернету.

Дисертација С. Хаилемариама доступна је у целини на
<https://www.rug.nl/research/portal/files/10200006/thesis.pdf>.

Дисертација Синише Малог, доступна је у целини на
<https://fedorabg.bg.ac.rs/fedora/get/o:7524/bdef:Content/get>

По објављивању текста Р. Карапанце, комисија за оцену и одбрану доктората у саставу: др Ондреј Јашко, редовни професор ФОН-а, др Слађана Барјактаровић Ракочевећ, ванредни професор ФОН-а и др Драган Ђурићин, редовни професор Економског факултета у Београду, 15. 10. 2014. године сачинила јеи поднела извештај, који је истог дана, усвојило Наставно научно веће (даље: ННВ) ФОН-а. У извештају се (стр. 5. тачке д. и е.) закључује да **суштински део навода из медија није веродостојан**, као и да се наводи Р. Карапанце **могу довести у везу само с начином цитирања, а не са научним доприносом дисертације**. Извештај комисије, заједно са одлуком ННВ ФОН-а, тадашњи декан је упутио Већу правно-економских наука, које је дана 10. 12. 2014. **одбило да прихвати извештај**. Тадашњи ректор Универзитета у Београду је 10- 06. 2015. године, поново затражио од Већа да размотри ствар, **што је Веће одбило, јер је био у току рад на изради Кодекса и оба правилника, који су објављени у „Гласнику Универзитета у Београду“ 10. 07. 2016. године**.

Прилог 1: извештај комисије за оцену и одбрану докторске дисертације С. Малог, у саставу: др Ондреј Јашко, редовни професор ФОН-а, др Слађана Барјактаровић Ракочевећ, ванредни професор ФОН-а и др Драган Ђурићин, редовни професор Економског факултета у Београду, од 15. 10, заведен у ФОН под 05–01 број 3/103–1.

2. Наведеним закључцима претходиле су следеће релевантне констатације комисије:

- да софтверски пакети које је користио Р. Карапанца идентификује свако преклапање са постојећим текстовима на интернету;

- да анализа „обележених делова текста“ показује да се за писање „општих делова дисертације“ коришћено и до осам извора, те да има примера да је у једном делу реченице преузет један извор, а у другом делу, неки други: као пример наводе се реченице на стр. 129, 151 и 187;

- да софтвер идентификује као делове текста преузете без цитата и делове који су очигледно наведени из неког званичног извора, као што је на пример „Службени гласник РС“;

- да неки делови текста нису адекватно праћени референцама, али су „наведени у пријави дисертације“, као и у референцама завршене дисертације, а као примери наводе се стр. 125. и 126;

- када се као нецитирани узимају делови текста који су доступни на претраживачима у широкој употреби, добија се обимна листа сајтова са којима постоје преклапања, „што не говори ништа о неаутентичности текста“, јер ради се о општеприхваћеним дефиницијама; као примери наводе се делови текста на стр. 129, 130 и 151;

- „одређени извори који се односе на преглед литературе преузети су без цитирања“, што је без значаја, по мишљењу комисије, јер не утиче на „остварене научне доприносе дисертације“.

(Ови налази изнесени су на стр. 4. и 5. извештаја наведене комисије; извештај је у Прилогу 1.)

3. Извештај комисије је требало да потврди или оповргне озбиљне и документоване јавне тврдње проф. Раше Карапанце да је текст С. Малог делимични плагијат настао у највећој мери превођењем са енглеског дисертације Стефаниса Хаилемариама, под насловом „Corporate Value Creation, Governance and Privatisation: Restructuring and Managing Enterprises in Transition – The Case of Eritrea“, која је одбрањена на Универзитету у Гронингену 2001. године.

У овом случају није било постављено питање квалитета научних доприноса дисертације, већ питање **чији су то научни доприноси – кандидата С. Малог или других аутора чије је текстове С. Мали без цитирања, екстензивно преузимајући туђе текстове, те текстове приказао као сопствени рад.** Комисија за оцену и одбрани дисертације С. Малог није користила сву расположиву документацију документацију, а то је биласadržина рада С. Малог, докторске дисертације Стефаниса Хаилемариама и књиге аутора Б. Беговића, Б. Мијатовића и Б. Живковића „Нови модели приватизације у Србији“, коју је на свом сајту објавио Центар за либерално-демократске студије 2000. године. **Сви ови текстови и радови били су доступни на интернету и чланови комисије су их могли анализирати. Морали су испитати макар оне странице текста које су у раду С. Малог дословно преузети из дисертације С. Хаилемариама, превођењем са енглеског на српски језик, као и делове рада Б. Беговића, Б. Мијатовића и Б. Живковића, који су дословно преузети, тј. копирани, а на које је указао и које је и упоредно представио Р. Карапанца у свом тексту из 2014. године, на сајту „Пешчаника“.** Од јавно обелодањене сумње у плагијат до извештаја комисије за оцену и одбрану рада С. Малог, протекла су три месеца. Под претпоставком да чланови комисије, иако стручњаци са високим академским звањима из области из које је рад брањен, нису знали за објављени рад С. Хаилемариама, нити за објављени рад Б. Беговића, Б. Мијатовића и Б. Живковића, морали су проверити јавно изнесене тврдње Р. Карапанце. **На то их је обавезивала и обавезује професионална пажња и етика, али и обична људска радозналост. У овом случају не ради се о софистицираном, тешко уочљивом плагијату, већ о дословном превођењу са енглеског језика, или, пак копирању туђег текста на српском језику. Утврђивање истине се, у овом случају, постиже обичним читањем.** Чланови комисије за оцену и одбрану, нису били само несавесни. **Они су, горе наведеним опажањима и закључцима настојали да прикрију плагијат, непотребно трошећи речи на карактеристике појединих софтверских пакета, писањем о тзв. општим деловима дисертације, непотребном причом о томе да неки преузети делови нису праћени референцама, али су наведени у пријави, итд. Свесно су ишли за тим да релативизују налазе Р. Карапанце и да екстензивно пишу о наводним научним доприносима,**

избегавајући да потврде или оповргну сумњу да то нису доприноси С. Малог, већ других аутора од којих е он преузимао обимне делове текста, представљајући их као своје дело.

Насупрот налазима и закључцима комисије за оцену и одбрану рада С. Малог, Одбор за професионалну етику је у свом коначном решењу од 21. 11. 2019. године, утврдио следеће:

„Одбор је прво поредио докторску дисертацију Сiniше Малог са докторском дисертацијом Stifanos Hailemariam-a, под називом *Corporate Value Creation, Governance and Privatisation: Restructuring and Managing Enterprises in Transition – The Case of Eritrea* (бранжена на Универзитету у Гронингену, 2001. године). Одбор је утврдио да је на 35 страница доктората Сiniше Малог дословно преузиман (превођен) текст из доктората Stifanos Hailemariam-a. Преузиман текст се у докторату Сiniше Малог налази на следећим страницима:

- str. 14 (preuzet tekst iz doktorata Hailemariam-a, str. 11)
- str. 15 (preuzet tekst iz doktorata Hailemariam-a, str. 11, 12 i 13)
- str. 16 (preuzet tekst iz doktorata Hailemariam-a, str. 13)
- str. 18 (preuzet tekst iz doktorata Hailemariam-a, str. 4)
- str. 19 (preuzet tekst iz doktorata Hailemariam-a, str. 4, 6, 7, 13 i 14)
- str. 20 (preuzet tekst iz doktorata Hailemariam-a, str. 14, 15 i 16)
- str. 21 (preuzet tekst iz doktorata Hailemariam-a, str. 52 i 53)
- str. 22 (preuzet tekst iz doktorata Hailemariam-a, str. 51 i 53)
- str. 23 (preuzet tekst iz doktorata Hailemariam-a, str. 51 i 64)
- str. 24 (preuzet tekst iz doktorata Hailemariam-a, str. 64 i 65)
- str. 25 (preuzet tekst iz doktorata Hailemariam-a, str. 65 i 66)
- str. 26 (preuzet tekst iz doktorata Hailemariam-a, str. 66 i 68)
- str. 27 (preuzet tekst iz doktorata Hailemariam-a, str. 68, 69 i 70)
- str. 28 (preuzet tekst iz doktorata Hailemariam-a, str. 71)
- str. 29 (preuzet tekst iz doktorata Hailemariam-a, str. 71, 72 i 73)
- str. 30 (preuzet tekst iz doktorata Hailemariam-a, str. 73 i 74)
- str. 31 (preuzet tekst iz doktorata Hailemariam-a, str. 74)
- str. 34 (preuzet tekst iz doktorata Hailemariam-a, str. 51, 52 i 54)
- str. 35 (preuzet tekst iz doktorata Hailemariam-a, str. 54 i 55)
- str. 36 (preuzet tekst iz doktorata Hailemariam-a, str. 54 i 55)
- str. 37 (preuzet tekst iz doktorata Hailemariam-a, str. 63)
- str. 44 (preuzet Grafikon iz doktorata Hailemariam-a, str. 313 (A4-1))
- str. 56 (preuzet tekst iz doktorata Hailemariam-a, str. 56)
- str. 57 (preuzet Grafikon iz doktorata Hailemariam-a, str. 314 (A4-2))
- str. 58 (preuzet tekst iz doktorata Hailemariam-a, str. 56 i 57)
- str. 61 (preuzet tekst iz doktorata Hailemariam-a, str. 57 i 58)
- str. 62 (preuzet tekst iz doktorata Hailemariam-a, str. 58)
- str. 63 (preuzet tekst iz doktorata Hailemariam-a, str. 58 i 59)
- str. 64 (preuzet tekst i Grafikon iz doktorata Hailemariam-a, str. 59, 60 i 315 (A4-3))
- str. 65 (preuzet tekst i Grafikon iz doktorata Hailemariam-a, str. 60 i 315 (A4-4))
- str. 66 (preuzet tekst iz doktorata Hailemariam-a, str. 60 i 61)
- str. 67 (preuzet tekst iz doktorata Hailemariam-a, str. 61 i 62)

- str. 68 (preuzet tekst iz doktorata Hailemariam-a, str. 62)
- str. 69 (preuzet tekst iz doktorata Hailemariam-a, str. 62 i 63)
- str. 71 (preuzet Grafikon iz doktorata Hailemariam-a, str. 316 (A4-5))

Od 35 stranica na kojima je utvrđeno preuzimanje teksta, 30 stranica sadrže preko polovinu preuzetog teksta, od čega su 16 stranica cele ili skoro cele preuzete (str. 19, 21-22, 24-30, 35, 56, 61-62, 64-65). Sve prikazane stranice se nalaze u drugom i trećem delu doktorata.“

„Pritom, disertacija Hailemariam-a nije u radu nijednom citirana, niti se nalazi u spisku literature. Takođe, prilikom preuzimanja teksta nisu korišćena uobičajena i obavezna pravila označavanja preuzetog teksta, upotrebom znaka navoda. Jednostavno rečeno, autor je delove tuđeg autorskog i naučnog dela i rezultate tuđeg rada prikazivao kao svoje. Konačno, Odbor je uzeo u obzir i dve otežavajuće okolnosti. Prvo, na svim navedenim stranama nisu preuzimane izolovane rečenice ili delovi rečenica, već celoviti pasusi, a negde i čitave strane, koji predstavljaju jezičke i logičke celine. Drugo, sa preuzimanjem teksta preuzimane su i fusnote iz disertacije Stifanos Hailemariam-a. Od ukupno 96 fusnota, koliko sadrži doktorska disertacija Siniše Malog, preuzeto je čak 51 fusnota (npr. fus. 1 do 8, 12 do 23, 25 do 46). To znači da je preko 50% naučne aparature posredno citirano.“

“Odbor je izvršio analizu preklapanja teksta disertacije Siniše Malog sa knjigom *Novi model privatizacije u Srbiji*, čiji su koautori Boris Begović, Boško Živković i Boško Mijatović. Odbor je utvrdio preuzimanja na devet stranica, i to:

- str. 87 (preuzet tekst iz knjige *Novi model privatizacije u Srbiji*, str. 9)
- str. 88 (preuzet tekst iz knjige *Novi model privatizacije u Srbiji*, str. 9)
- str. 89 (preuzet tekst iz knjige *Novi model privatizacije u Srbiji*, str. 9 i 10)
- str. 90 (preuzet tekst iz knjige *Novi model privatizacije u Srbiji*, str. 10)
- str. 93 (preuzet tekst iz knjige *Novi model privatizacije u Srbiji*, str. 10)
- str. 94 (preuzet tekst iz knjige *Novi model privatizacije u Srbiji*, str. 11)
- str. 125 (preuzet tekst iz knjige *Novi model privatizacije u Srbiji*, str. 16)
- str. 126 (preuzet tekst iz knjige *Novi model privatizacije u Srbiji*, str. 12 i 16)
- str. 220 (preuzet tekst iz knjige *Novi model privatizacije u Srbiji*, str. 15).

Od devet stranica, na dve stranice (str. 89 i 126) je preuzeto preko polovine teksta. Sve prikazane stranice se nalaze u četvrtom delu doktorata, osim poslednje, koja je deo zaključka.

Odbor je zaključio da je Siniša Mali doslovno preuzimao tekst knjige *Novi model privatizacije u Srbiji*, koautora Borisa Begovića, Boška Živkovića i Boška Mijatovića sa srpskog jezika. Kao i u slučaju preuzimanja disertacije Hailemariam-a, ova knjiga u radu nije citirana, ne nalazi se u spisku literature, a preuziman tekst nije označavan korišćenjem znaka navoda.“

Прилог 2: решење Одбора за професионалну етику од 21. 11. 2019.

Оно што је учинио Одбор за професионалну етику, могла је лакше и брже да учини још пре пет година комисија за оцену и одбрану рада С. Малог. **Као што се може видети, од свих страница које је комисије за оцену и одбрану рада С. Малог навела као могуће „спорне“ због наводних својстава софтвера и претраживача, у налазу Одбора за професионалну етику од укупно 43 странице које су делимично или у целости**

преведене, односно копиране, обухваћене су само 2 од овог укупног броја (стр. 125 и 126 које је комисија означила као могуће спорне, приписујући то софтверу и претраживачу).

Ова комисија то није учинила, чиме су сви њени чланови, са нарочитом одговорношћу ментора проф. др Ондреј Јашка, тешко повредили Кодекс професионалне етике Универзитета у Београду, и то:

чл. 6, који гласи:

„Водећи рачуна о општем добру, чланови универзитетске заједнице дужни су да чувају интегритет Универзитета и његових чланица и да раде савесно, марљиво, одговорно и посвећено, према свом најбољем знању.“

чл. 11, који гласи:

„Академска честитост чланова универзитетске академске заједнице заснива се на самосталности у академском и научном раду, односно спровођењу оригиналних научних истраживања, представљању властитих резултата и на строгом поштовању ауторских права других.“

чл. 17. ст. 2. тачка 5) који гласи:

„(2) Наставници Универзитета дужни су да:

.....

5) савесно провере сваки писани рад студента и да обратe посебну пажњу на то да ли тај рад садржи неки од облика неакадемског понашања из члана 1. став 2. Правилника о поступку утврђивања неакадемског понашања у изради писаних радова;“

Чланове 21. и 22, који садрже забрану плагирања и дефиницију плагијата:

чл. 21:

(1) У научноистраживачком раду није дозвољено плагирање, лажно ауторство, измишљање и кривотворење резултата и аутоплагирање.

(2) Забрана из става 1. овог члана се односи на све писане радове наставног и научног особља и студената Универзитета (семинарски рад, дипломски или завршни рад, мастер рад, специјалистички рад, магистарски рад, докторска дисертација, рад у часопису, уџбеник, монографија, поглавља у зборницима и сл.), као и несавесно и неодговорно приказивање чињеница у извештајима о наставном и научноистраживачком раду. „

чл. 22. ст. 1. алинеја прва:

„(1) Плагирање је представљање туђих идеја или туђег рада, у целини или деловима, без навођења изворног ауторства или изворника, односно противзаконито присвајање туђих интелектуалних творевина и научних резултата и њихово приказивање као својих, као и:

– дословно преузимање текста другог аутора, односно копирање из електронских или штампаних извора, са српског или страног језика, у деловима или целиности, без навођења имена аутора и извора из којег је текст преузет, као и без јасног обележавања преузетог дела.“

Поред тога, чланови комисије за оцену и одбрану рада С. Малог, повредили су чл. 1. ст. 2. Правилника о поступку утврђивања неакадемског понашања у изради писаних радова, који гласи:

„(2) Поступак утврђивања неакадемског понашања предвиђен овим правилником примењује се на плагирање, лажно ауторство, измишљање и кривотворење резултата и аутоплагирање.“

Иако су свој извештај чланови комисије за оцену и одбрану рада С. Малог поднели 2014. године, од објављивања овог Правилника (10. 07. 2016. године) до данас, нису испунили своју дужност савесне контроле рада С. Малог, јер су или ћутали или без аргумената оспоравали јавно обелодањен тврдње поткрепљене доказима о овом плагијату. Закон о ауторском и другим сродним правима у чл. 41. садржи когентне одредбе о правилима цитирања, као и забрану плагирања, па чињеница да Универзитет у време израде њиховог извештаја није био донео одговарајуће правилнике, не ослобађа их професионалне одговорности.

На основу наведеног, предлагемо Етичкој комисији ФОН-а да

1) др Ондреј Јашку, редовном професору ФОН-а и

2) др Слађани Барјактаровић Ракочевећ, ванредној професорки ФОН-а

изрекне меру ЈАВНЕ ОСУДЕ, у складу са чл. 16. Правилника о раду етичких комисија и Одбора за професионалну етику УБ.

Београд, мај 2020.

Академик, проф. др Душан Теодоровић
Проф. др Весна Ракић Водинелић и
група професорки и професора УБ